

VIRKSOMHEDER 17. februar 2022

Små byggevirksomheder løfter det største ansvar for fremtidens faglærte

ANALYSE

Udarbejdet af

Emilie Damm Klarskov
Analysechef

Marie Lund Andersen
Stud.polit.

I denne analyse har AE undersøgt, hvilke virksomheder der har lærlinge ansat i 2019. Analysen viser, at virksomheder med overenskomstdækning eller overenskomstlignende forhold oftere løfter lærlingeansvaret. Samtidig løfter små virksomheder et stort lærlingeansvar.

Kontakt

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

Hovedkonklusioner

- Der er en markant højere andel lærlinge i de virksomheder, der har en høj overenskomstdækning.
- De små virksomheder tager næsten dobbelt så mange lærlinge relativt til deres størrelse som de store. 1,3 pct. af de ansatte i små virksomheder er lærlinge. Det samme gælder for 0,7 pct. i de store virksomheder.
- Der er stor brancheforskel på andelen af lærlinge i virksomhederne. Her ligger bygge- og anlægsbranchen klart i top med 3 pct. lærlinge af alle ansatte i branchen.

AE har lavet en analyse, der undersøger, hvor gode de private virksomheder er til at ansætte lærlinge. Denne analyse er lavet på baggrund af data for omkring 53.000 virksomheder og deres ca. 1,9 mio. ansatte i 2019 og omfatter kun virksomheder med mindst én faglært fuldtidsansat. Denne begrænsning er medtaget, da uddannelsesansvaret for landets faglærte primært ligger hos de virksomheder, der selv gør brug af faglært arbejdskraft. Derudover er det netop disse virksomheder, der giver mulighed for et ordentligt praktikforløb for en lærling.

I analysen er lærlingene defineret som elever på de erhvervsfaglige uddannelser, der er i gang med deres hovedforløb, og som samtidigt er ansat i en virksomhed og har mindst 95 pct. fuldtidsbeskæftigelse i løbet af året i en virksomhed.

Virksomheder med overenskomst eller OK-lignende forhold tager flest lærlinge

AE har i det følgende undersøgt, hvorvidt der er en sammenhæng mellem overenskomstdækning og lærlingeansvar. Da der ikke foreligger registerdata om overenskomster, er overenskomstdækning approksimeret ud fra andelen af virksomhedens ansatte, der indbetaler til arbejdsgiveradministrerede pensionsordninger. En høj andel af ansatte med arbejdsgiveradministrerede pensionsindbetalinger tolkes som en overenskomstdækket virksomhed eller en virksomhed med overenskomstlignende forhold.

Figur 1 viser en tydelig sammenhæng mellem overenskomstdækningen i virksomhederne og lærlingeandelen. I virksomhederne med arbejdsgiverbetalt pension for mindst 2/3 af de ansatte er

omkring 1 pct. af de ansatte lærlinge. Til sammenligning er lærlingeandelen kun 0,6 pct. for de virksomheder, der har en lav overenskomstdækning.

Af de virksomheder med mindst 2/3 medarbejdere med arbejdsgiverbetalt pension har knap 24 pct. mindst én lærling ansat. Til sammenligning har kun 8 pct. mindst én lærling ansat blandt virksomheder med under 1/3 overenskomstdækning. Dette fremgår af Bilagsfigur 1.

FIGUR 1

Lærlingeandelen fordelt efter andel medarbejdere med arbejdsgiverbetalt pension

Figuren viser antallet af lærlinge relativt til det samlede antal ansatte i virksomheden. En virksomhed har overenskomst eller overenskomstlignende forhold, hvis andelen med arbejdsgiverbetalt pension er over 2/3 af de ansatte. Tal fra 2019.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af DST's registre

Flest lærlinge i de små virksomheder og inden for bygge- og anlægsbranchen

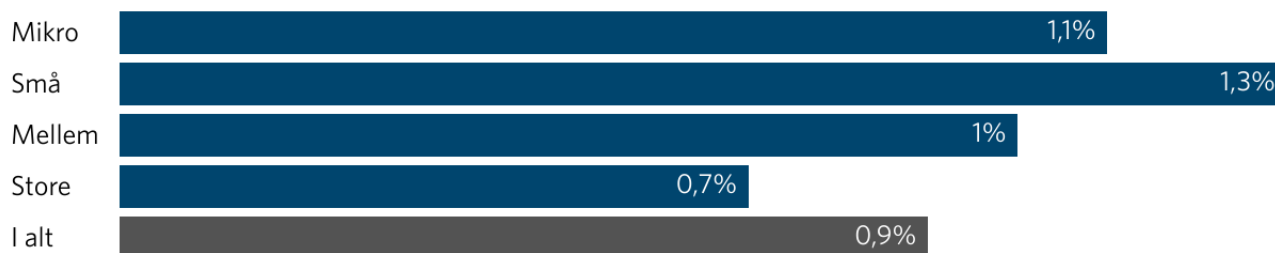
Følgende figurer viser sammenhængen mellem virksomhedens størrelse og antallet af lærlinge i de pågældende virksomheder. I Figur 2 ses antallet af lærlinge relativt til det samlede antal ansatte i virksomhederne fordelt efter virksomhedens størrelse.

Her fremgår det, at større virksomheder har færre lærlinge end de øvrige virksomheder relativt til deres størrelse. Kun 0,7 pct. af de ansatte i de store virksomheder er lærlinge. Dette gælder for lidt over 1 pct. af de øvrige virksomheder. Den højeste andel lærlinge findes blandt de små virksomheder med 10-35 fuldtidsansatte, hvor lærlinge udgør 1,3 pct. af de ansatte.

FIGUR 2

Lærlingeandelen fordelt efter virksomhedens størrelse

Figuren viser antallet af lærlinge relativt til det samlede antal ansatte i virksomheder fordelt efter virksomhedens størrelse.

Anm.: Grupperingen af virksomhedernes størrelse er beskrevet i metodeboksen nederst i analysen.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af DST's registre

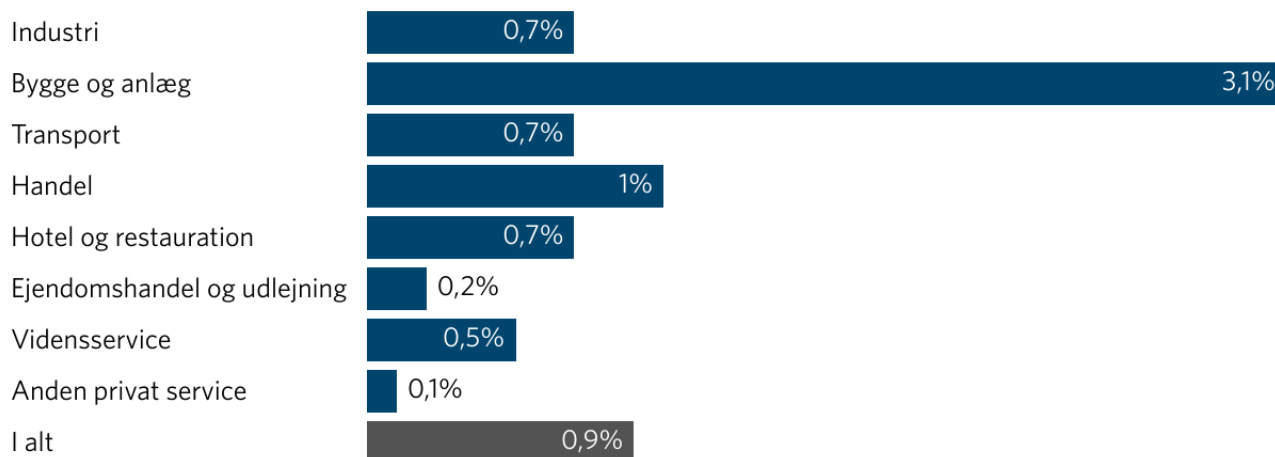
Figur 3 viser lærlingeandelen i virksomhederne fordelt efter virksomhedens branche. Her ses markante brancheforskelle, hvor særligt bygge- og anlægsbranchen skiller sig ud. Andelen af lærlinge inden for bygge og anlæg er betydeligt højere end blandt de øvrige brancher. Her udgør lærlingene 3 pct. af alle ansatte i branchen og er dermed over 3 gange højere end handel, hvor man finder den næsthøjeste andel.

For bygge- og anlægsbranchen gælder det, at hver tredje virksomhed har mindst én lærling ansat. Dette gælder for ca. 19 pct. af virksomhederne i gennemsnit på tværs af brancherne. Dette fremgår af Bilagsfigur 2.

FIGUR 3

Lærlingeandelen fordelt efter branche

Figuren viser antallet af lærlinge relativt til det samlede antal ansatte i virksomheder fordelt efter virksomhedens branche.

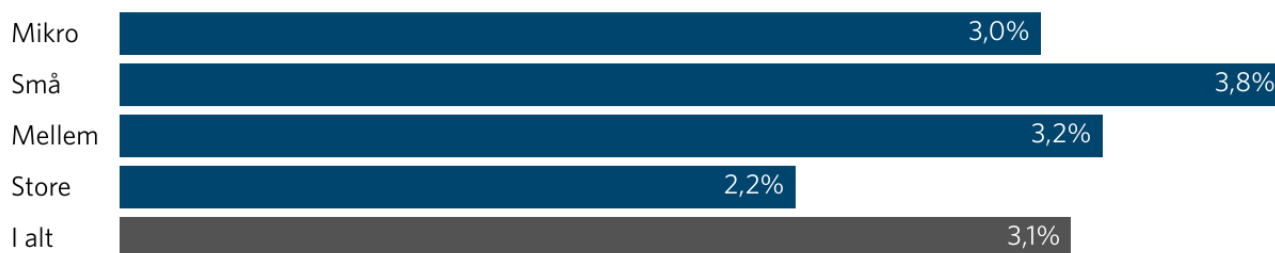
Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af DST's registre

Dykker vi ned i virksomhederne i bygge- og anlægsbranchen, viser tallene, at det er de små virksomheder inden for branchen, der tager det største uddannelsesansvar. I disse virksomheder udgør lærlinge næsten 4 pct. af de ansatte. Dette fremgår af Figur 4, som viser lærlingeandelen for virksomheder inden for bygge og anlæg fordelt efter virksomhedens størrelse.

FIGUR 4

Lærlingeandelen fordelt efter virksomhedens størrelse for virksomheder i bygge- og anlægsbranchen

Figuren viser antallet af lærlinge relativt til det samlede antal ansatte i virksomheder i bygge- og anlægsbranchen fordelt efter virksomhedens størrelse.

Anm.: Grupperingen af virksomhedernes størrelse er beskrevet i metodeboksen nederst i analysen.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af DST's registre

I Figur 5 ses en lignende opgørelse for virksomheder inden for handel samt hotel og restauration. Særligt for virksomhederne inden for hotel og restauration er der stor variation i, hvilke virksomheder der tager mange lærlinge. Det gælder nemlig, at de små og mellemstore virksomheder har en dobbelt så høj lærlingeandel som de store virksomheder.

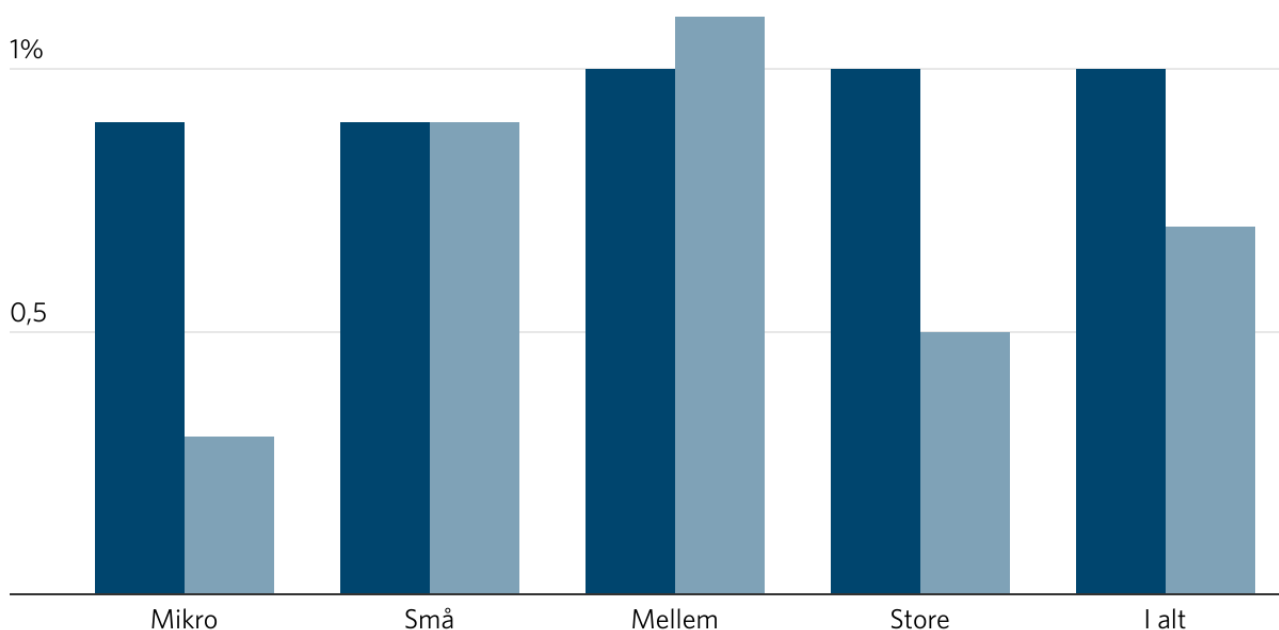
For virksomhederne inden for handel er der en relativ ens fordeling af antallet af lærlinge relativt til virksomhedsstørrelsen. Her ses det dog, at den højeste andel findes blandt de store virksomheder inden for denne branche.

FIGUR 5

Lærlingeandelen fordelt efter virksomhedens størrelse for virksomheder inden for handel samt hotel og restauration

Figuren viser antallet af lærlinge relativt til det samlede antal ansatte i virksomheder inden for handel samt hotel og restauration fordelt efter virksomhedens størrelse.

■ Handel ■ Hotel og restauration

Anm.: Grupperingen af virksomhedernes størrelse er beskrevet i metodeboksen nederst i analysen.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af DST's registre

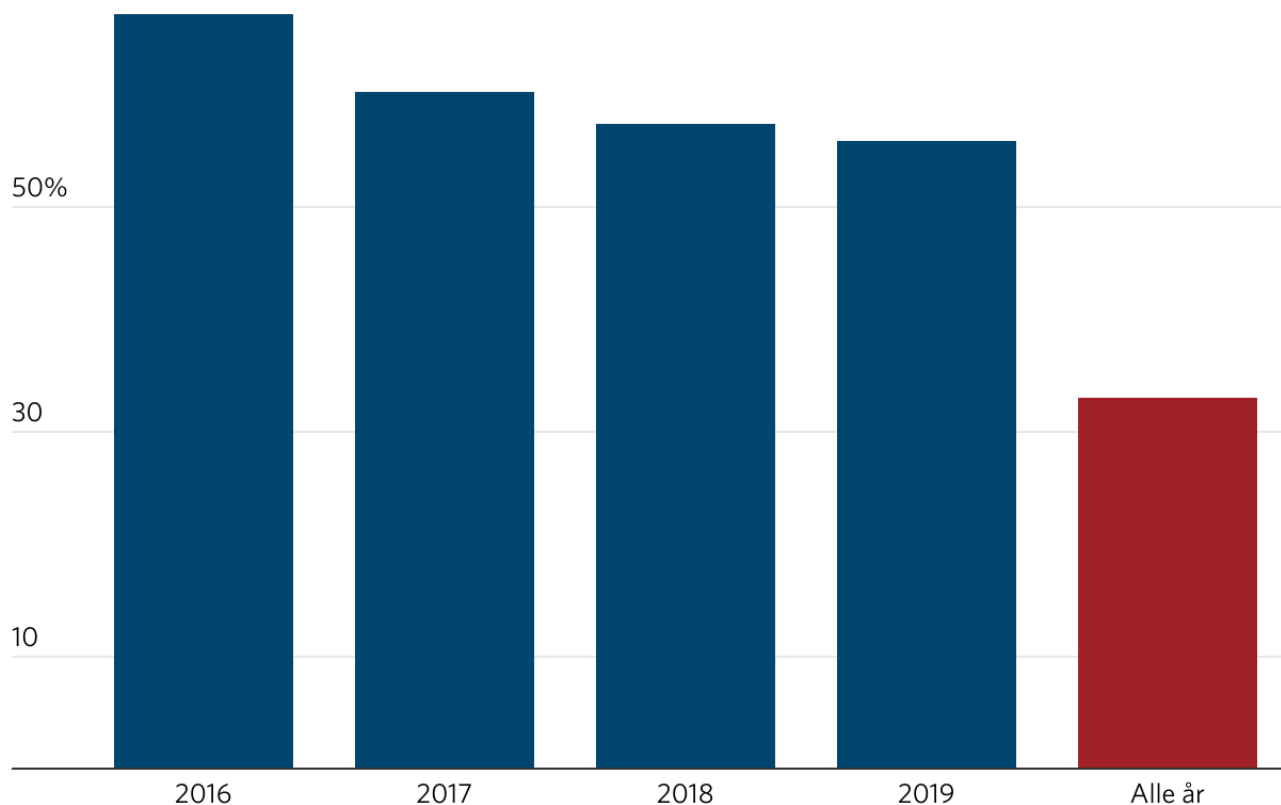
Mange virksomheder tager lærlingeansvar år efter år

I analysens sidste del har vi undersøgt, hvorvidt det er de samme virksomheder, der tager lærlinge år efter år. Det er gjort ved at se på, hvor mange af de virksomheder, som havde mindst én lærling i 2015, der også havde lærlinge ansat i de efterfølgende år. Det er vist i Figur 6. Selv om der er en faldende andel over tid, har mere end halvdelen af de virksomheder, som løftede lærlingeansvaret i 2015, også lærlinge ansat i 2019. Faktisk havde hver tredje virksomhed lærlinge ansat i alle år.

FIGUR 6

Lærlinge over tid for virksomheder med lærlinge i 2015

Figuren viser, hvor stor en andel af de virksomheder, der havde mindst én lærling i 2015, som også havde mindst én lærling de efterfølgende år.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af DST's registre

Metodeboks. Sådan har vi gjort

Analysen tager udgangspunkt i private virksomheder med mindst 5 fuldtidsansatte og mindst én faglært fuldtidsansat. Hvis der ikke er oplysninger om virksomhedens geografiske placering (arbkom), økonomiske performance (XVT og EGUL) eller branche (branche_db07), indgår virksomheden ikke i analysen. Analysen dækker over ca. 53.000 virksomheder i 2019.

En lærling er defineret som en person, der er studerende på hovedforløbet på en erhvervsfaglig uddannelse (UDEL=52 og hovedgruppe = 30) ifølge KOTRE, og som på samme tid har mindst 95 pct. fuldtidsbeskæftigelse.

Virksomhederne økonomiske performance er opgjort gennem XVT og EGUL fra FIRE-registeret og er defineret som:

Økonomiske performance = værditilvækst/egenkapital (ultimo)

Virksomheden indgår kun i analysen, hvis den har en positiv økonomisk performance.

Overenskomstdækningen i virksomhederne er defineret ud fra andelen af virksomhedens ansatte, som har et positivt bidrag til arbejdsgiveradministrerede pensionsordninger ifølge QARBPEN.

Hvis en virksomhed har mere end ét arbejdssted, beholder vi oplysninger om branche og kommune fra det arbejdssted med flest fuldtidsansatte.

Branchefordelingen er lavet ud fra en kombination af 127-grupperingen, 19-grupperingen og 10-gruppering i DST, således at følgende brancher indgår.

Brancherne er grupperet således:

industri, bygge og anlæg, handel, hotel og restauration, transport, ejendomshandel og udlejning, vidensservice,

spilvirksomhed, sport, forlystelser og fritidsaktiviteter, personlige serviceydelser, husholdning med ansat hjemmehjælp mm.

Det er valgt at holde landbrug, finansiering og forsikring og offentlig administration ude af analysen, da størstedelen af virksomhederne i disse brancher ikke opfylder kravet om positiv økonomisk performance.

Virksomhedernes størrelse er inddelt i følgende grupper:

- Under 10 fuldtidsansatte: Mikro
- 10-35 fuldtidsansatte: Små
- 35-100 fuldtidsansatte: Mellemstore
- 100 eller flere fuldtidsansatte: Store

Bilagsfigurer

BILAGSFIGUR 1

Andelen af virksomheder med mindst én lærling fordelt efter overenskomstdækning

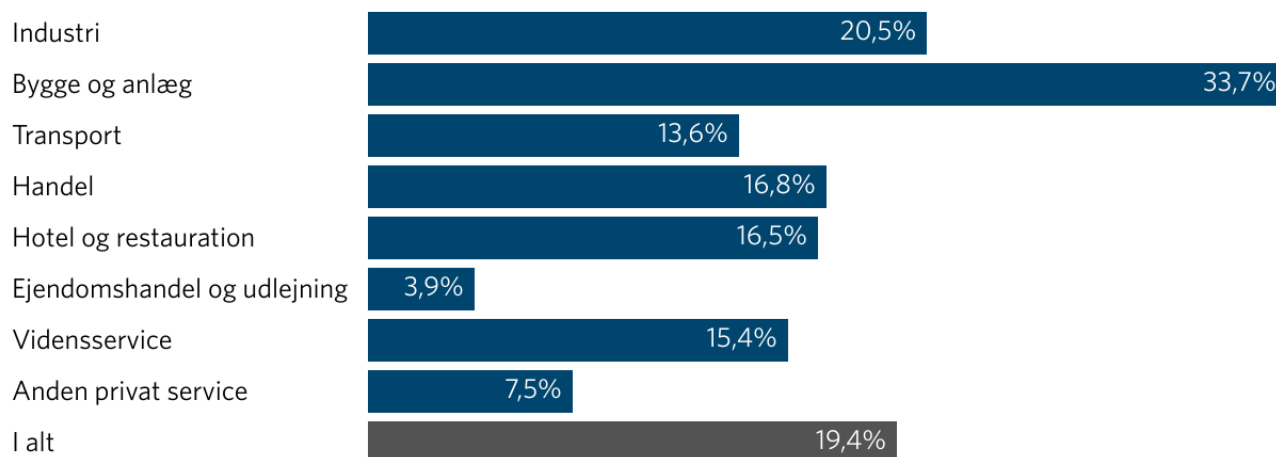
Figuren viser andelen af virksomhederne med mindst én lærling ansat. En virksomhed har overenskomst, hvis overenskomstdækningen er over 2/3 af de ansatte.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af DST's registre

Andelen af virksomheder med mindst én lærling fordelt efter branche

Figuren viser andelen af virksomhederne med mindst én lærling ansat fordelt efter branche.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af DST's registre